

Інформація про результати здійснення Національною радою з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу заходів у сфері протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу протягом 2020 року

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.07 № 926 Національна рада з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу (далі – Національна рада) – це консультативно-дорадчий орган, утворений Кабінетом Міністрів України. Основні завдання Національної ради:

- підготовка пропозицій щодо визначення пріоритетів та забезпечення реалізації державної політики з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу та консолідованого використання коштів у цій сфері;

- сприяння узгодженій міжвідомчій та міжсекторальній взаємодії для забезпечення реалізації на державному рівні проектів з протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу, у тому числі грантів Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією (далі – Глобальний фонд);

- проведення моніторингу виконання програм та здійснення заходів з протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу;

- участь у розробленні проектів нормативно-правових актів, програм та заходів з протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу;

- інформування Кабінету Міністрів України та громадськості про результати здійснення заходів з протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.

Враховуючи ситуацію, яка сталася з поширенням коронавірусної інфекції у 2020 році, а також карантинними обмеженнями, які були встановлені Урядом України, протягом 2020 року діяльність Національної ради здійснювалася заочно (в режимі листування та онлайн-засідань) згідно з [планом роботи](#), який був сформований за пропозиціями членів Національної ради та її робочих органів.

За результатами розгляду питань [протоколи та матеріали, які розглядалися](#), офіційно оприлюднено на веб-сайті МОЗ України, що виконує функції Секретаріату Національної ради.

Зокрема, протягом 2020 року Національною радою в режимі заочного обговорення розглянуто та схвалено:

- 1) Запит України до Глобального фонду на фінансування програм з протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу у 2021–2023 роках та запропонований розподіл активностей Запиту між основними реципієнтами – ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України», МБФ «Альянс громадського здоров'я» та БО «100 відсотків життя» на загальну суму майже 136 млн доларів США;
- 2) регіональну заявку МБФ «Альянс громадського здоров'я» до Глобального фонду в рамках тимчасового механізму фінансової підтримки негайної відповіді на COVID-19 (далі – C19RM) на загальну суму близько 1,26 млн доларів США;
- 3) Запит України на фінансування заходів, спрямованих на зменшення впливу COVID-19 на програми з ВІЛ та туберкульозу (на суму понад 9,9 млн доларів США);

- 4) Концепцію проєктної заявки, розробленої МБФ «Альянс громадського здоров'я», для подання на конкурс TGF-20-063 «Довгострокове зміцнення потенціалу мереж спільнот та організацій людей, хворих на туберкульоз (ТБ)» (на суму понад 1,7 млн доларів США);
- 5) додатковий Запит України Глобального фонду на фінансування заходів для стримування поширення COVID-19 (на суму майже 4,8 млн доларів США).

Для ефективного виконання функції Національного координатора із виконання програм Глобального фонду рішенням Комісії з нагляду за розробкою заявок, веденням переговорів та реалізацією Програм, які здійснюються за рахунок коштів Глобального фонду (далі – Комісія з нагляду) від 21 лютого 2020 року погоджено [План нагляду на 2020 рік](#).

Фінансове забезпечення діяльності Національної ради та функції з нагляду здійснювалося за рахунок коштів Глобального фонду в рамках політики фінансування Координаційних механізмів країн, зокрема спільного проєкту ПРООН та МОЗ «Зміцнення Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ/СНІДу в Україні», що реалізується згідно із затвердженим [планом діяльності Національної ради на 2020–2022 роки](#).

Протягом 2020 року Національною радою на виконання функції Національного координатора з виконання програм Глобального фонду виконано низку заходів.

Забезпечено координацію підготовки запитів на фінансування до Глобального фонду та нагляд за цим процесом.

На виконання рішень Національної ради від 20 грудня 2019 року щодо розробки проєкту Запиту України до Глобального фонду на підтримку у 2021–2023 роках програм протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу (далі – Запит) та згідно з пропозиціями членів Національної ради Секретаріатом сформовано [склад Групи з розробки проєкту Запиту](#) (далі – ГРЗ), який затвердив Національний координатор ГРЗ – член Національної ради, заступник Міністра охорони здоров'я Віктор Ляшко. До складу ГРЗ увійшли 30 осіб, у тому числі: 1 депутат Верховної Ради України, по 2 представники від Міністерства охорони здоров'я України (МОЗ), ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України», БО «100% Життя» та МБФ «Альянс громадського здоров'я», по 1 представнику від Міністерства соціальної політики України, Міністерства оборони України, Міністерства молоді та спорту України, Міністерства юстиції України, ДУ «Центр охорони здоров'я Державної пенітенціарної служби України», Національної академії медичних наук України, організацій – міжнародних партнерів та донорів, міжнародних неурядових організацій, 13 представників неурядових організацій, які надають послуги з протидії туберкульозу та ВІЛ/СНІДу та представляють інтереси ключових груп населення. Також були визначені альтернативні члени ключових членів ГРЗ. Слід зазначити, що до складу ГРЗ увійшло 18 членів Національної ради та 6 їхніх альтернатив.

Перше засідання ГРЗ відбулося 13 січня 2020 року. Як результат, ГРЗ було розділено на три підгрупи: 1) ВІЛ, 2) туберкульоз та 3) гнучкі та стійкі системи охорони здоров'я, до складу яких увійшли як члени ГРЗ, так і представники зацікавлених сторін. На підставі рішень зборів були призначені технічні координатори ГРЗ, а також адміністративні координатори її трьох підгруп.

17-22 січня 2020 року відбулися засідання підгруп, зокрема 17 січня під час засідання підгрупи 3 «Гнучкі та стійкі системи охорони здоров'я» було досягнуто домовленості про включення до запиту п'ятьох ключових сфер на основі мандату підгрупи, а для розробки та збору пропозицій щодо втручань у визначених сферах було вирішено створити відповідно п'ять цільових груп. Інші підгрупи з ВІЛ та ТБ застосувати такий же підхід. Таким чином, було створено 12 робочих груп, які розробляли та збирали пропозиції щодо втручань у визначених сферах (з кінця січня до початку квітня), для включення до запиту, а саме:

I. ВІЛ/СНІД (102 особи):

- Робоча група з питань запобігання ВІЛ (97 осіб)
- Робоча група з діагностики ВІЛ (77 осіб)
- Робоча група з лікування ВІЛ (53 особи)
- Робоча група з питань ВІЛ-інфекції (70 осіб)

II. Туберкульоз (70 осіб):

- Робоча група з питань профілактики туберкульозу (51 особа)
- Робоча група з діагностики туберкульозу (47 осіб)
- Робоча група з лікування туберкульозу (46 осіб)

III. Сстійкі та стійкі системи охорони здоров'я (90 осіб):

- Інтеграція соціальних служб та служб громадського здоров'я (53 особи)
- Усунення правових бар'єрів та розвиток громади (61 особа)
- Розробка програм для пенітенціарної системи (39 осіб)
- Розвиток системи охорони здоров'я (61 особа)
- Стратегічна інформація, моніторинг та оцінка (51 особа)

Склад 3-х підгруп та 12 робочих груп був сформований в результаті самореєстрації всіх зацікавлених сторін/бажаючих на добровільній основі. Інформація щодо цього була надіслана членам ГРЗ 14 січня, а також 22 січня. Відповідно, [інформація](#) про засідання та загальну діяльність підгруп та робочих груп розповсюджувалась їх адміністративними координаторами на основі сформованих [списків усіх підгруп/груп](#).

Під час зустрічі адміністративних координаторів усіх підгруп, яка відбулася 23 січня 2020 року у Центрі громадського здоров'я МОЗ України, було схвалено шаблон для збору інформації та пропозицій щодо модульних компонентів проекту Запиту за якими Робочі групи розробляли пропозиції щодо ключових втручань для включення до Запиту.

Слід також зазначити, що під час карантину діяльність з розробки Запиту проводилася у форматі онлайн-зустрічей.

Відповідно до інструкцій та з урахуванням рекомендацій донора забезпечено постійну участь членів Комісії з нагляду у здійсненні нагляду за процесом підготовки проєкту Запиту, зокрема за процесом перемовин на рівні країни та з представниками Глобального фонду шляхом листування електронною поштою, а також участі у засіданнях (у т.ч. в онлайн режимі) ГРЗ.

Також 8–19 травня представники Комісії з нагляду взяли участь в 11-ти онлайн-засіданнях Технічної Експертної Групи, утвореної в рамках діяльності ГРЗ з метою узгодження напрацьованих підгрупами ГРЗ інтервенцій відповідно до міжнародних підходів та вимог Глобального фонду.

25 травня представники Комісії з нагляду взяли участь в засіданні ГРЗ, на якому було представлено та узгоджено перший проєкт Запиту, а саме Бюджет з Планом, Рамку індикаторів та Таблицю прогалін, за результатами якого 27 травня перший проєкт Запиту було направлено для попереднього перегляду до Глобального фонду з копією на технічних партнерів. В той же час, Комісією з нагляду було здійснено ґрунтовний аналіз першого проєкту Запиту та підготовлено коментарі Комісії з нагляду, які було направлено до країнової команди Глобального фонду 2 червня 2020 року.

23–25 червня здійснено нагляд за процесом погодженням фінальної версії проєкту Запиту шляхом електронного листування з членами ГРЗ, а також 26–30 червня 2020 року – за процесом погодження проєкту Запиту членами Національної ради та поданням до Глобального фонду 30 червня 2020 року. За результатами розгляду Запиту 4 грудня 2020 року Даррен Доркін – старший портфоліо менеджер Команди Східної Європи та Центральної Азії Глобального фонду поінформував Національну раду, що Правління Глобального фонду затвердило виділення Україні 135,778,266 доларів США на реалізацію програми «Прискорення прогресу у зменшенні тягаря туберкульозу та ВІЛ-інфекції в Україні», а також каталітичне додаткове фінансування в рамках гранту на суму 16,300,000 доларів США за відповідними напрямками.

З метою своєчасного та ефективного реагування на виклики, які постали перед світовою спільнотою у зв'язку з пандемією COVID-19, Глобальний фонд у квітні 2020 року оголосив конкурс на фінансування проєктів щодо зменшення впливу COVID-19 на програми з ВІЛ, туберкульозу та малярії. Проаналізувавши чинники, які впливають на програми протидії поширенню ВІЛ та туберкульозу в умовах поширення COVID-19 в Україні, основні реципієнти діючих програм Глобального фонду в Україні спільно з партнерами та МОЗ України підготували відповідно до Інструкції та Форми Глобального фонду проєкт Запиту України на фінансування заходів, спрямованих на зменшення впливу COVID-19 на програми з ВІЛ та туберкульозу на суму понад 9,9 млн доларів США (далі – проєкт Запиту С19RM). 31 серпня 2020 року відбулася онлайн-нарада з представниками зацікавлених сторін, у ході якої було представлено і обговорено запропонований проєкт Запиту С19RM, за результатами якої проєкт Запиту С19RM доопрацьовано. У період 4-10 вересня відбулося заочне обговорення

проєкту Запиту С19RM шляхом листування, у т.ч. електронною поштою. 11 вересня Секретаріат Національної ради подав Запит С19RM на розгляд до Глобального фонду. За результатами розгляду 6 жовтня Глобальний фонд офіційно повідомив, що із запитуваних 9,9 млн доларів США виділив Україні 7,141,026 доларів США на заходи, спрямовані на зменшення впливу COVID-19 на програми з ВІЛ та туберкульозу в Україні.

18 листопада 2020 року старший портфоліо менеджер Команди Східної Європи та Центральної Азії Глобального фонду Даррен Доркін поінформував Національну раду, що Україна на додаток до вже виділених їй коштів в рамках Механізму реагування на COVID-19 може зробити запит на додаткові кошти на загальну суму до 4,8 млн доларів США для закупівлі діагностичних тестів на COVID-19 та засобів індивідуального захисту. Крім того, країни можуть запитувати інвестиції для термінового вдосконалення систем охорони здоров'я та громадських потреб, які готові до впровадження, а також для пом'якшення впливу COVID-19 на хвороби, виходячи з контексту країни, за умови, що ці заходи можуть бути здійснені до 30 червня 2021 року.

Державною установою «Центр громадського здоров'я МОЗ України» як основним реципієнтом грантів Глобального фонду та закладом, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері громадського здоров'я й здійснює функції епідеміологічного нагляду (спостереження), захисту населення від інфекційних хвороб, лабораторної діяльності та біобезпеки, згідно з потребами країни було підготовлено проєкт додаткового Запиту України до Глобального фонду на фінансування заходів з реагування на поширення COVID-19 на суму 4,779,110 доларів США, який у період 26 листопада – 15 грудня заочно обговорено та погоджено членами Національної ради. 15 грудня Секретаріат Національної ради подав додатковий Запит С19RM на розгляд до Глобального фонду. За результатами розгляду 22 грудня Глобальний фонд офіційно повідомив, що із запитуваних 4,779,110 доларів США виділив Україні 3,697,299 доларів США на додаткові заходи, спрямовані на зменшення впливу COVID-19 на програми з ВІЛ та туберкульозу в Україні.

Забезпечено нагляд за виконання Плану переходу послуг, що підтримувалися в рамках програми Глобального фонду, на державне фінансування (далі – План 20-50-80).

В рамках здійснення нагляду за виконанням Плану 20-50-80 12–13 травня та 14–15 травня 2020 року представники Комісії з нагляду взяли участь у робочих зустрічах, організованих ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» з керівниками організацій, що надають послуги профілактики та догляду і підтримки за кошти державного бюджету. Також, 16 червня, 21 липня та 12 жовтня 2020 року представники Комісії з нагляду взяли участь в онлайн-засіданнях Комітету з програмних питань Національної ради, на яких було розглянуто питання про стан впровадження Плану 20-50-80, зокрема, стан впровадження програм та заходів неурядовими організаціями, що надають послуги за кошти державного бюджету, результати реалізації закупівель та охоплення послугами ключових груп та узгодження алгоритму можливих шляхів звільнення від сплати ПДВ надавачів послуг за кошти

державного бюджету. Також протягом року забезпечено постійну участь членів та консультантів Комісії з нагляду у засіданнях Стратегічної робочої групи з питань забезпечення сталості послуг у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу в межах переходу на державне фінансування. Крім того, залученим консультантом Комісії з нагляду підготовлено аналітичні записки щодо виконання Плану 20-50-80 станом на кінець 2019 року – I півріччя 2020 року, а станом на кінець 2020 року.

Проведено 4 засідання Комісії з нагляду.

Засідання в МОЗ України 21 лютого, за результатами якого:

1) здійснено аналіз ситуації щодо закупівель послуг для людей, які вживають наркотики (ЛВІН), у м. Київ у 2020 році та узгоджено низку організаційних заходів метою уникнення ризиків у забезпеченні безперервності послуг з профілактики ВІЛ серед ЛВІН у місті Києві, а також надано рекомендації ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України»;

2) узгоджено заходи щодо узагальнення інформації за результатами візитів з нагляду, здійснених протягом 2018–2019 років, та її представлення членам ГРЗ для забезпечення найбільш ефективного впливу на стримування епідемій туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу в рамках програм Глобального фонду.

Відповідно до рішення Комісії з нагляду від 21 лютого Секретаріатом Національної ради у період 3-11 березня:

- забезпечено інформування представників Основних реципієнтів грантів Глобального фонду про результати візитів на місця до м. Київ та Київської області, які були здійснені протягом жовтня 2019 року, а також збір інформації від Основних реципієнтів у відповідь на рекомендації Комісії з нагляду за результатами зазначених візитів;

- підготовлено та надіслано лист МОЗ України від 11.03.2020 року № 26-04/6980/2-20 в Департамент охорони здоров'я Київської міської держадміністрації з ініціативою проведення робочої зустрічі з питань забезпечення безперервності надання послуг з профілактики ВІЛ серед представників груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ у місті Києві (зустріч у зв'язку з карантинном не проведено).

Засідання в режимі онлайн 23 березня, за результатами якого зокрема:

1) узгоджено заходи Комісії з нагляду щодо вивчення питання впровадження закупівлі послуг з профілактики за кошти державного бюджету в умовах карантину та COVID-19;

2) здійснено аналіз інформації ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» щодо критичних питань стану забезпеченості та поставок АРВП та ПТП, медичними виробами для діагностики та моніторингу перебігу ВІЛ-інфекції, витратними матеріалами для діагностики ТБ.

Відповідно до рішення Комісії з нагляду від 23 березня:

- з метою уникнення ризиків переривань у лікуванні ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу в умовах карантину та епідемії Covid-19 Секретаріатом Національної ради направлені запити до представників Основних реципієнтів грантів Глобального фонду щодо: 1) алгоритму розрахунку потреб та

взаємодії у вирішенні питань доступу, зокрема доставки АРВ та ПТП препаратів, виробів медичного призначення, а також засобів індивідуального захисту та дезінфікуючих засобів, які необхідні в умовах карантину та епідемії Covid-19 (маски, респіратори, УФ випромінювачі, тощо) та 2) провадження механізму пріоритизації завдань та заходів, націлених на забезпечення безперервності послуг профілактики, догляду та підтримки;

- з метою вивчення питання щодо вжитих та/або запланованих заходів для можливості використання 5% економії грантових коштів на подолання COVID-19 відповідно до офіційного повідомлення Глобального фонду від 4 березня 2020 року відповідний запит направлено до ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України».

Засідання в режимі онлайн 8 липня 2020 року, в рамках якого:

1) представлено результати аналізу Dashboard та сформовано відповідні рекомендації та коментарі Основним реципієнтам, які їм направлено для опрацювання 13 липня 2020 року;

2) узгоджено пропозиції щодо оновленого формату картки моніторингу та доповнення її показниками, які в цілому відображають виконання грантових програм протягом звітного періоду для їх ефективного моніторингу МОЗ України та аналізу Комісією з нагляду.

Разом із тим, за результатами засідання Секретаріатом підготовлено звернення Комісії з нагляду до МОЗ України з проханням: 1) визначити наказом МОЗ України відповідальний структурний підрозділ для забезпечення моніторингу програм Глобального фонду та розгляду карток моніторингу, що надаються до МОЗ України представниками Основних реципієнтів на виконання статті 10 Закону України «Про виконання програм Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією»; 2) врахувати коментарі та пропозиції Комісії з нагляду за результатами аналізу Dashboard щодо забезпечення моніторингу програм Глобального фонду; 3) проводити спільні наради з Комісією з нагляду за результатами аналізу карток моніторингу кожного звітного періоду.

Засідання в режимі онлайн 23 жовтня 2020 року, в рамках якого:

1) опрацьовано результати візиту з нагляду до Херсонської області, який було здійснено 28 вересня – 2 жовтня 2020 року;

2) погоджено опитувальник з метою проведення оцінки діяльності Секретаріату Національної ради у 2020 році;

3) узгоджено організаційні питання щодо планування діяльності в умовах COVID-19, зокрема з метою дотримання правил безпеки в умовах COVID-19, заплановані на 2020 рік візити Комісії з нагляду до Одеської, Харківської та Тернопільської областей, вирішено перенести на 2021 рік;

4) узгоджено організаційні заходи з підготовки проекту нового формату Картки моніторингу, що надається до МОЗ України представниками Основних реципієнтів на виконання статті 10 Закону України «Про виконання програм Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією»;

5) погоджено вжити організаційні заходи з метою здійснення ротації у складі Комісії з нагляду шляхом виведення членів з конфліктом інтересів та відбору кандидатур за наявними квотами;

б) рекомендовано голові Комісії з нагляду ініціювати перед Національною радою внесення змін до Положення про Комісію з нагляду з метою подовження терміну перебування на посаді члена Комісії з нагляду з трьох до п'яти років.

На виконання рішень Комісії:

- 30 жовтня 2020 року проведено в режимі онлайн зустріч Комісії з нагляду з представниками основних реципієнтів з метою обговорення результатів візиту з нагляду до Херсонської області, за результатами якої основними реципієнтами підготовлено плани дій у відповідь на рекомендації Комісії з нагляду за результатами візиту, а також Комісія з нагляду розглянула Аналітичний звіт з оцінки впровадження діагностики туберкульозу у ВІЛ-інфікованих осіб з використанням тесту LF-LAM, підготовлений ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України»;

- 6 листопада 2020 року проведено в режимі онлайн зустріч Комісії з нагляду з представниками ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» з обговорення інструментів здійснення моніторингу програм в рамках Плану переходу та їх перегляду з метою відслідковування показників якості послуг та їх впливу на програми в цілому;

- підготовлено проєкт нового формату Картки моніторингу виконання програм Глобального фонду на 2021–2023 роки, а також формат описового річного звіту.

Також члени Комісії з нагляду долучалися до засідань Експертно-відбіркових та Приймальних комісій з розгляду проєктних заявок з виконання програм Глобального фонду, зокрема:

- 26 травня 2020 року забезпечено участь в засіданні Експертно-відбіркової комісії з розгляду проєктних заявок в рамках проєкту «Зменшення тягаря туберкульозу та ВІЛ-інфекції через створення загального доступу до своєчасної та якісної діагностики та лікування туберкульозу і його резистентних форм, розширення доказової профілактики, діагностики та лікування ВІЛ-інфекції, та створення стійких та життєздатних систем охорони здоров'я» за програмним компонентом: 27А «Підтримка у підготовці та оснащенні приміщень, надання матеріально-технічної допомоги для лікувально-профілактичних закладів охорони здоров'я, в яких заплановане впровадження замісної підтримувальної терапії (ЗПТ) у 2020 році»;

- 7 жовтня, у роботі експертно-відбірковій комісії відкритого конкурсу проєктів на реалізацію компоненту 26А «Супровід та підтримка доконтактної профілактики ВІЛ-інфекції (ДКП/ PrEP) в м. Києві та Київській області»;

- 23 – 24 грудня, у засіданнях Приймальних комісій в рамках відкритого конкурсу проєктів Глобального фонду на 2021 рік.

Організовано та проведено візит з нагляду до Херсонської області 29 вересня – 1 жовтня 2020 року за результатами якого підготовлено звіт з висновками і рекомендаціями, які опрацьовано з основними реципієнтами.

Забезпечено участь Комісії з нагляду у дебрифінгах Місцевого агенту Глобального фонду (далі – МАФ) з Основними реципієнтами грантів Глобального фонду, в рамках яких:

- 15 грудня 2020 року опрацьовані питання щодо впровадження програм Глобального фонду у пенітенціарній системі;
- 22 жовтня 2020 опрацьовані питання щодо: 1) наявності ТБ та АРВ препаратів та діагностичних витратних матеріалів на рівні регіонів та про стан державних закупівель; 2) бар'єрів для лікування, що виникли через недостатнє фінансування пакетів послуг в рамках програми медичних гарантій; 3) моніторингу якості послуг; 4) Інтеграція E-TB Manager з МІС ВІЛ та E-Health та 5) впливу COVID-19 на програми;
- 8 жовтня 2020 року опрацьовані питання щодо впровадження програм ЗПТ;
- 15 вересня 2020 року опрацьовані питання щодо стану забезпеченості препаратами для лікування ТБ, ВІЛ, ЗПТ та діагностичними матеріалами, впливу COVID-19 на програми, бар'єрів переходу на фінансування НСЗУ тощо;
- 20 березня 2020 року опрацьовані питання щодо проблем з підписанням актів та довідок щодо закупівлі препаратів для АРТ (ЮНІСЕФ, ПРООН), що створює проблеми із затримками розподілу і поставок, а відповідно ризику переривання лікування, необхідності утворення робочої групи для оперативного обговорення та формування пропозицій для вирішення питань спільно з ЮНІСЕФ, ПРООН, ВООЗ, МОЗ, ОРів, ДП «Медичні закупівлі», ускладнення з безперервністю отримання ЗПТ препаратів через відміну громадського транспорту та міжміського сполучення, проблем із впровадженням Плану переходу, а також щодо перепрофілювання економії коштів.

Забезпечено комунікацію та інформування Секретаріату Глобального фонду щодо впровадження наглядової діяльності та актуальних питань з впровадження програм Глобального фонду в Україні, зокрема направлено відповідні звіти та інформація 1 травня та 14 серпня 2020 року.

Забезпечено наповнення Інформаційного табло (Dashboard) за результатами реалізації грантів за II півріччя 2019 року та I півріччя 2020 року.

В цілому забезпечено виконання Плану нагляду на 2020 рік, а також взаємодію Комісії з нагляду з представниками Основних реципієнтів грантів Глобального фонду, членами Національної ради, її робочими органами та представниками зацікавлених сторін.

Для забезпечення у 2020 році ефективної діяльності Національної ради як міжсекторального консультативно-дорадчого органу Кабінету Міністрів та національного координатора програм Глобального фонду в Україні її Секретаріатом було вжито відповідних заходів, зокрема:

- 1) наказом МОЗ України від 24 січня 2020 року № 187 «Про організаційне та інформаційне забезпечення діяльності Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу» затверджено склад

Секретаріату Національної ради та визначено відповідальний структурний підрозділ МОЗ України щодо організаційного та інформаційного забезпечення діяльності Національної ради;

2) внесено зміни та доповнення до Положення та складу Національної ради, а саме:

- постановою Кабінету Міністрів України [від 30 вересня 2020 р. № 902](#) «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 липня 2007 року № 926» усунуто формальні обмеження у Положенні про Національну раду та її складі щодо визначення представництва благодійних організацій, які фактично вже залучені до її роботи, а також забезпечено узгодження з термінологією Закону України «Про громадські об'єднання». Також згідно з постановою уточнено представництво від державного сектору у складі Національної ради відповідно до змін в системі центральних органів виконавчої влади, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 212 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» (відмінено рішення про реорганізацію Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб шляхом приєднання до Міністерства у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб та перейменовано на Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України) та постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 216 «Деякі питання Міністерства молоді та спорту» (відмінено рішення про ліквідацію Міністерства молоді та спорту);

3) забезпечено організацію заходів щодо впровадження положень політики ротації членів Національної ради від недержавного сектору та виконання графіку їх ротації, затвердженого 20 грудня 2019 року: згідно з листами МОЗ України ініційовано процес ротації членів Національної ради від спільноти людей, які вживають наркотики (лист МОЗ від 27.02.2020 № 26-04/5716/2-20), чоловіків, які мають секс з чоловіками (лист МОЗ від 27.02.2020 № 26-04/5717/2-20), спільноти міжнародних громадських організацій, громадських організацій, які працюють у сфері протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу (лист МОЗ від 27.02.2020 № 26-04/5718/2-20), громадських організацій, які працюють у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу (лист МОЗ від 20.07.2020 № 26-04/20511/2-20), а також федерації роботодавців України (лист МОЗ від 20.07.2020 № 26-04/20512/2-20). Також згідно із заявою про вихід зі складу Національної ради представника спільноти транслюдей, було ініційовано процес перевиборів нового представника спільноти.

4) забезпечено оновлення представництва членів Національної ради від державного сектору, зокрема протягом року із урахуванням кадрових змін в міністерствах та інших державних органах листами МОЗ України ініційовано делегування нових представників від міністерств та згідно з наданими пропозиціями оновлений склад Національної ради затверджено 22 червня 2020 року та оприлюднено на сайті МОЗ України;

5) організовано та проведено 7 засідань робочих органів Національної ради, з них: Комітету з програмних питань – 29 – 31 січня, 29 січня – 3 лютого,

16 червня, 21 липня, 12 жовтня; Національної групи з питань адвокації, комунікації та соціальної мобілізації в галузі контролю над туберкульозом в Україні Комітету з регіональної політики Національної ради та утвореної при ньому – 26 лютого, 2 липня, зокрема:

- за результатами обговорення шляхом листування електронною поштою, здійсненого протягом **29–31 січня, Комітетом з програмних питань** опрацьовано та погоджено проєкт заявки Європейської коаліції боротьби з туберкульозом на впровадження регіонального проєкту «Pro-ACT TB 2022»: спільноти та громадянське суспільство країн регіону СЄЦА прискорюють досягнення цілей 2022, на виконання Декларації Наради високого рівня Генеральної Асамблеї ООН з туберкульозу;

- за результатами обговорення шляхом листування електронною поштою, здійсненого протягом 29 січня – 3 лютого, Комітетом з програмних питань розглянуто заявку МБФ «Альянс громадського здоров'я» та БО «ТВреopleUkraine» на впровадження регіонального проєкту «Покращення якості медико-соціальної допомоги пацієнтам з туберкульозом шляхом подолання гендерно-правових бар'єрів, що виникають при лікуванні туберкульозу», надано відповідні рекомендації;

- на виконання рішення Комітету з програмних питань від 5 листопада 2019 року, забезпечено постійний розгляд та аналіз інформації щодо стану виконання Плану 20-50-80 під час засідань Комітету з програмних питань протягом 2020 року, а саме 16 червня, 21 липня та 12 жовтня.

- **за результатами засідання Комітету з програмних питань від 16 червня:**

підтримано впровадження розширеного пакету послуг з профілактики ВІЛ/ТБ/ВГ та інших захворювань для представників груп підвищеного ризику, у т.ч. комплементарне до базового пакету, що надається клієнтам/ам за рахунок коштів державного бюджету;

здійснено аналіз стану реалізації програми медичних гарантій за напрямком ВІЛ, туберкульоз, ЗПТ;

узгоджено низку заходів щодо дотримання прав людини, гендерної рівності та залучення жінок, які живуть з ВІЛ, до медико-соціальних послуг у рамках валідації елімінації передачі від матері до дитини ВІЛ та сифілісу;

забезпечено розгляд законодавчих пропозицій щодо врегулювання питань секс-праці в Україні;

забезпечено аналіз результатів впровадження в Україні мобільного додатку OneImpact, націленого на отримання інформації про різні бар'єри та порушення прав людини, пов'язані з діагностикою та лікуванням туберкульозу;

- **за результатами засідання Комітету з програмних питань від 21 липня:**

утворено Робочу групу з питань підготовки Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я Міністерства охорони здоров'я України та медичних підрозділів Збройних Сил України з питань протидії ВІЛ-інфекції, туберкульозу та вірусних гепатитів В, С., засідання якої проведено 14 серпня

та 22 жовтня за участі представників Міністерства охорони здоров'я та Міністерства оборони України, на яких узгоджено алгоритм підготовки відповідних нормативно-правових актів;

затверджено Національні цілі на 2021–2023 роки щодо охоплення осіб з психічними та поведінковими розладами замісною підтримувальною терапією;

затверджено Інформаційну стратегію з адвокації, комунікації та соціальної мобілізації з питань протидії туберкульозу на 2019–2021 роки (АКСМ-ТБ 2019-2021);

здійснено аналіз результатів гендерного аудиту, який проведено за підтримки Глобального фонду в Миколаївській, Одеській, Дніпропетровській, Донецькій, Луганській областях та м. Київ, а також сформовано та узгоджено пропозиції щодо врахування результатів гендерного аудиту в Плані заходів на 2021–2023 роки з реалізації Державної стратегії у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року;

- за результатами засідання Комітету з програмних питань від 12 жовтня:

узгоджено низку стратегічних кроків щодо запровадження порядку звільнення від ПДВ послуг з профілактики ВІЛ/СНІДу, догляду та підтримки, які надаються за кошти державного бюджету в рамках програми «Громадське здоров'я та заходи боротьби з епідеміями» та усунення бар'єрів у наданні послуг в умовах сплати ПДВ, зокрема зменшення вартості пакета послуги на 20%, відповідно – зниження рівню якості послуги та невідповідність умовам технічного завдання, а також обмеження у залученні інших коштів в якості благодійної допомоги;

забезпечено розгляд та обговорення проєктів планів заходів реалізації Державної стратегії у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року та Державної стратегії розвитку системи протитуберкульозної медичної допомоги населенню;

обговорено питання про стан виконання Україною зобов'язань Політичної декларації Ради високого рівня Генеральної Асамблеї ООН з питань туберкульозу та узгоджено заходи щодо визначення Національної ради органом, який виконуватиме функцію механізму багатосекторальної підзвітності з максимально широким представництвом зацікавлених сторін щодо моніторингу виконання Політичної декларації Ради високого рівня Генеральної Асамблеї ООН з питань туберкульозу, що відповідає її завданням, визначеним постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2007 р. № 926;

- за результатами засідання Національної групи з питань адвокації, комунікації та соціальної мобілізації в галузі контролю над туберкульозом в Україні (далі - Національна АКСМ-ТБ група) від 26 лютого 2020 року узгоджено дії партнерів щодо впровадження інформаційних заходів для підготовки і проведення в Україні Дня боротьби із туберкульозом; узгоджено дії з метою впровадження навчальних онлайн-заходів для членів регіональних АКСМ-ТБ груп; погоджено проєкт

Інформаційної стратегії з адвокації, комунікації та соціальної мобілізації з питань протидії туберкульозу на 2019-2021 роки (АКСМ-ТБ 2019-2021) та винесено на затвердження Комітетом з програмних питань; забезпечено участь членів Національної АКСМ-ТБ групи у підготовці та проведенні протоколу дослідження Індексу ТБ стигми.

- за результатами засідання Національної АКСМ-ТБ група від 2 липня 2020 року утворено консультативно-експертну групу з метою надання експертної підтримки проведенню оцінювання ТБ стигми в Україні; узгоджено структуру Звіту України про досягнутий прогрес у досягненні цілей Політичної декларації прийнятої під час Наради високого рівня Генеральної Асамблеї ООН з туберкульозу та розподіл відповідальності між партнерами відповідно до узгодженої структури звіту.

З метою реалізації Стратегії інформаційного розвитку Національної ради, а також забезпечення взаємодії з громадянським суспільством, його участі у підготовці та прийнятті рішень на різних рівнях, членами Національної ради та її робочих органів, а також представниками Секретаріату Національної ради взято участь у низці заходів, а саме:

1) робочій зустрічі «Смарт технології рятують життя» (організатори БО «100 відсотків життя», 6 лютого 2020);

2) дискусійному круглому столі «Реєстроване цивільне партнерство в Україні: потреби, доцільність, перспективи» (організатори ГО «Альянс.Глобал», 18 лютого 2020);

3) засіданні круглого столу в режимі дистанційного конференційного зв'язку «Гендерні аспекти запровадження людино-орієнтованого підходу до розбудови національної відповіді на епідемію туберкульозу в Україні» (організатори проєкт РАТН «Підтримка зусиль у протидії туберкульозу в Україні», 18 серпня 2020 року);

4) онлайн-зустрічі з питань проведення фінальної оцінки реалізації в Україні багаторічного голландського проєкту Bridging the Gaps (організатори компанія Intrac, ГО «Альянс.Глобал», 19 серпня 2020);

5) тренінгу для лідерок спільноти жінок, які живуть з ВІЛ, щодо врахування гендерної складової в планах дій з реалізації Стратегії (організатори БО «Позитивні жінки», 26-28 серпня 2020);

6) консультаційній нараді в режимі дистанційного конференційного зв'язку щодо організації Національного діалогу щодо спільних дій державних інституцій та організацій громадянського суспільства на шляху у подоланні епідемії туберкульозу (організатори БО «ТВPeopleUkraine», Партнерство «Зупинимо туберкульоз. Україна», РАТН, 1 вересня, 2020);

7) онлайн-зустрічі щодо включення представників ЧСЧ до складу Донецької обласної ради з координації дій у відповідь на поширення ТБ та ВІЛ/СНІДу (організатори ГО «Альянс.Глобал», 2 вересня 2020, 14:00-15:30);

8) розширеному онлайн-засіданні керівного комітету Партнерства «Зупинимо туберкульоз. Україна» (організатори БО «ТВPeopleUkraine», 22 вересня 2020);

9) онлайн-нараді з обговорення можливих механізмів звільнення від ПДВ послуг з профілактики ВІЛ/туберкульозу та допомоги і підтримки серед представників груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ/туберкульозом, що закуповуються з кошти Державного бюджету (організатори Секретаріат Національної ради, Центр громадського здоров'я, громадські організації, МОЗ, 7 жовтня 2020);

10) онлайн-зустрічі для презентації та обговорення проєкту аналітичного звіту щодо відповідності чинної нормативно-правової бази України зобов'язанням Політичної декларації, а також сформовані подальші рекомендації із вдосконалення національної нормативної бази, зокрема, у сфері протидії ВІЛ/ТБ/гепатитам, а також в контексті інших аспектів захисту прав та забезпечення доступу уразливих верств населення до послуг охорони здоров'я (організатори МБФ «Альянс громадського здоров'я», 9 жовтня 2020);

11) IV Національному форумі людей, які живуть з наркозалежністю в Україні в режимі дистанційного конференційного зв'язку (організатори БО «ВОЛНА», 25 листопада 2020);

12) Національному діалозі щодо спільних дій державних інституцій та організацій громадянського суспільства на шляху у подоланні епідемії туберкульозу (організатори БО «ТВPeopleUkraine», 29 листопада 2020);

13) онлайн-зустрічі зацікавлених сторін із завершення Програми РІТСН «Партнерство заради натхнення, трансформації та об'єднання відповіді на ВІЛ» в Україні (організатори МБФ «Альянс громадського здоров'я», 27 листопада 2020);

14) щорічній конференції надавачів послуг у сфері громадського здоров'я за кошти державного бюджету» (організатори ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України», 8-11 грудня 2020);

15) онлайн-семінарі «Синергія співпраці для подолання ВІЛ та туберкульозу в часи пандемії COVID-19» (організатори МБФ «Альянс громадського здоров'я», 15 грудня 2020);

16) V Загальному Форумі Партнерства «Зупинимо туберкульоз. Україна» (організатори БО «ТВPeopleUkraine», Партнерство «Зупинимо туберкульоз. Україна», РАТН, 15 грудня 2020);

17) віртуальній зустрічі в рамках проєкту ТВ-REP 2.0. «Порушуючи мовчання: бар'єри, які стосуються прав людини, гендерних фактів, стигми та дискримінації у сфері протитуберкульозних послуг у регіоні СЄЦА» (організатори PAS Center, 17 грудня 2020).

Також члени Національної ради, її робочих органів, у т.ч. Комісії з нагляду та представники Секретаріату Національної ради:

1) залучалися до робочих онлайн-засідань підкомітету з питань забезпечення епідемічної безпеки, боротьби із ВІЛ/СНІД та соціально небезпечними захворюваннями Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування та міжфракційного об'єднання «Парламентська платформа боротьби з ТБ» (26 червня, 12 жовтня та 12 листопада 2020 року);

3) у період з 8 до 17 квітня 2020 року в рамках проведення середньострокового огляду Стратегії Глобального фонду на 2017–2022 роки, щоб оцінити прогрес, досягнутий за перші три роки стратегії, та проаналізувати, як отримані уроки сприяють досягненню визначених цілей Стратегії, Секретаріатом Національної ради в режимі заочного обговорення та листування надано консультантам компанії Euro Health Group (EHG), яка була залучена Глобальним фондом до проведення огляду, запитувану інформацію щодо діяльності Національної ради та впровадження відповідних заходів в Україні;

4) наприкінці вересня в рамках проведення Глобальним фондом огляду первинної профілактики в 9 обраних країнах, у т.ч. в Україні, з метою краще зрозуміти реалізацію стратегії та політики Глобального фонду на рівні країни, її ефективність та визначити найкращі практики та хороші приклади, представниками Кембриджської асоціації з економічної політики, що була залучена Глобальним фондом до проведення огляду, проведено онлайн інтерв'ю з членами Національної ради та ключовими зацікавленими сторонами та партнерами.

5) у період з 16 листопада до 5 грудня 2020 року в рамках проведення Офісом Генерального Інспектора Глобального фонду огляду заходів в Україні щодо забезпечення безперервності та нагляду за національними програмами з ВІЛ/ТБ під час пандемії COVID-19 проведено низку віртуальних зустрічей з Секретаріатом та членами Національної ради, у т.ч. які представляють громадянське суспільство, ключові групи та людей, які живуть із захворюваннями, основними реципієнтами грантів Глобального фонду, міжнародними партнерами.

Отже, підводячи підсумки роботи Національної ради у 2020 році головними результатами її діяльності можна назвати:

- залучення безповоротної фінансової допомоги Глобального фонду на суму 135,778,266 доларів США на впровадження в Україні протягом 2021–2023 років програми «Прискорення прогресу у зменшенні тягаря туберкульозу та ВІЛ-інфекції в Україні», а також 16,300,000 доларів США додаткового каталітичного фінансування до програми за визначеними напрямками;

- виділення Глобальним фондом додаткової безповоротної фінансової допомоги на суму 11,111,325 доларів США для вжиття в Україні протягом 2020–2021 років додаткових заходів щодо зменшення впливу COVID-19 на програми протидії поширенню ВІЛ та туберкульозу;

- забезпечення сталого впровадження Плану переходу та фінансування з державного бюджету профілактичних послуг представникам груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ, а також послуг з догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, на закупівлю яких для 306 тисяч українців виділено майже 193 млн. гривень бюджетних коштів;

- схвалення Урядом України плану заходів щодо реалізації Державної стратегії розвитку системи протитуберкульозної медичної допомоги населенню на 2020–2023 роки.